

Beredskapsplan för Kronoby kommun

Godkänd av kommunfullmäktige 9.2.2026 § 5

Innehåll

1 Inledning.....	3
1.1 Definitioner	4
1.2 Planens syfte och målsättning	5
1.3 Lagstiftning och anvisningar.....	5
1.4 Aktörer och ansvar	7
1.4.1 Allmänna sektorn	8
1.4.2 Bildningssektorn.....	9
1.4.3 Tekniska sektorn	10
1.5 Verksamhetsprinciper vid beredskap.....	10
1.5.1 Fokus på normala förhållanden.....	12
1.5.2 Undantagsförhållanden och tilläggsbefogenheter	12
2 Den allmänna delen.....	14
2.1 Kronoby kommun i siffror	14
2.2 Råd och rekommendationer	15
2.3 72-timmars beredskapsförråd	16
2.4 Anvisningar för specifika störningssituationer	17
2.4.1 Störningar i kraftförsörjningen	17
2.4.2 Cyberhot och störningar i datatrafiken och informationssystemen ...	18
2.4.3 Kemikalieolycka	18
2.4.4 Förhöjd strålningsrisk och strålningsolyckor	18
2.4.5 Störningar i vatten- och avloppsförsörjningen.....	19
2.4.6 Pandemier och epidemier	19
2.4.7 Massinvandring	20
2.4.8 Hybridhot och hybridangrepp.....	20
2.5 Informationspåverkan och tillförlitlighet.....	20
2.6 Frivilligt arbete	21
2.7 Instruktioner för undantagsförhållanden	22
2.7.1 Arbetsplikt.....	22
2.7.2 Överlåtelse av egendom	23

2.7.3	Begränsning av rörelsefriheten	23
2.7.4	Reglering av brännolja	23
2.7.5	Tryggande av virkestillgång	24
2.7.6	Begränsning av vägtrafiken	24
2.7.7	Reglering av detaljhandeln	24
2.7.8	Reglering av byggande och byggprodukter	25
2.7.9	Reglering av bostadsbeståndets användning.....	25
2.7.10	Evakuering och skyddsrum	25
2.8	Uppföljning av beredskapsplanen	27
2.8.1	Ansvar för uppföljning av beredskapsplanen.....	27
2.8.2	Regelbunden uppföljning	27

1 Inledning

Det rådande världsläget har gjort att *resiliens* ('kristållighet') har blivit ett nytt modeord. Det är krig i Europa, jordens bärkraft har överskridits och utvecklingen inom artificiell intelligens gör det utmanande att bedöma vad som verkligen är sant. Som kommun behöver vi jobba på vår förmåga att anpassa oss till förändringar och bemöta kriser och störningar på ett sådant sätt att säkerheten och välfärden tryggas.

Med denna beredskapsplan vill vi skapa förutsättningar för en resilient kommun som förebygger kriser och störningar och återhämtar sig snabbt ifall dessa skulle uppstå. Såväl de enskilda kommuninvånarna som kommunens anställda och förtroendevalda spelar en viktig roll i förebyggandet av och hanteringen av kriser. Därtill förutsätts samarbete med andra aktörer utanför kommunen för att säkerställa en god beredskap.

Planen är uppdelad i tre delar:

1. Allmän del

Den första delen utgörs av en allmän del som är offentlig och riktar sig direkt till dem som bor och verkar i kommunen. Här hittas konkreta råd och tillförlitliga källor samt instruktioner för undantagsförhållanden.

2. Strategisk del [Sekretessbelagd]

Den andra delen har en övergripande, strategisk funktion och syftar till att redogöra för kommunens beredskapsplanering, verksamhetsprinciper, skyldigheter och uppgifter i olika störningssituationer. Här ingår en hotbedömning samt handlingsmodeller för hur hoten ska motverkas, mildras och begränsas.

3. Operativ del [Sekretessbelagd]

Den tredje delen tar fasta på kommunens konkreta arrangemang vid undantagstillstånd och sådana störningssituationer som omnämns i beredskapslagen. Här ingår handlingsmodeller för specifika situationer då kommunen kan ges tilläggsbefogenheter och -skyldigheter.

De båda sistnämnda delarna är sekretessbelagda, med anledning av att de innehåller uppgifter som är känsliga för kommunens säkerhet. Alla som bor och verkar i Kronoby kommun uppmuntras att bekanta sig med den allmänna delen, eftersom den ger praktiska råd och instruktioner. Den redogör också för invånarnas skyldigheter vid undantagsförhållanden.

1.1 Definitioner

Beredskap	Verksamhet för att säkerställa att uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt i alla situationer.
Beredskapsplan	Det dokument som upprättats för att garantera de vitala funktionerna i kommunen. Beredskapsplanen kompletteras av andra planer och instruktioner (till exempel räddningsplaner och riskanalyser) som berör beredskap och som uppgörs inom olika sektorer.
Normala förhållanden	Ett tillstånd då myndigheterna använder sina ordinarie befogenheter enligt gällande lagstiftning. Störningar och olyckor hanteras inom ramen för vanlig krisberedskap och samverkan. Under normala förhållanden finns det ingen grund för att tillämpa beredskapslagens särskilda befogenheter.
Resiliens	Förmågan att anpassa sig enligt förändringar, att bemöta störningssituationer och att återhämta sig från dem. Begreppet avser med andra ord kristållighet.
Störningssituation	Ett konkret hot eller en händelse som äventyrar samhällets säkerhet och befolkningens levnadsmöjligheter. Hanteringen förutsätter en mer omfattande samverkan och kommunikation mellan myndigheterna och övriga aktörer.
Undantagsförhållanden	Innebär situationer där samhällets normala funktioner hotas i sådan grad att extraordinära åtgärder krävs och tilläggsbefogenheter som ingår i beredskapslagen tas i bruk eftersom de normala befogenheterna inte räcker till. Exempel på undantagsförhållanden är väpnade angrepp och allvarliga störningar såsom cyberattacker, pandemier och storolyckor.
Vitala funktioner	En funktionshelhet som är nödvändig för att samhället ska fungera. Genom att garantera de vitala funktionerna upprätthålls samhällets säkerhet och befolkningens levnadsmöjligheter.
Övergripande säkerhet	Tryggande av samhällets vitala funktioner genom samverkan mellan myndigheter, invånare, näringsliv och organisationer.

1.2 Planens syfte och målsättning

Kronoby kommun ska vara trygg och säker att bo och verka i. Kommunen planerar och förbereder sig för att trygga säkerheten, såväl i övergripande mening som inom enskilda sektorer och enheter. Beredskapsplanen uppgörs till stor del i förebyggande syfte.

Genom att vara förberedd inför oväntade händelser går det lättare att tackla dessa ifall de skulle uppstå. Om det finns beredskap för störningssituationer under normala förhållanden är chansen större att beredskapen också är fungerande under undantagsförhållanden.

Att vara förberedd innebär att ha en god uppfattning om potentiella hot och risker som berör kommunen och att ha en plan för hur verksamheten ska hanteras ifall en störning uppstår. Det är även viktigt att lägesbilden hålls uppdaterad och att det finns ett tillräckligt omfattande samarbetsnätverk för hanteringen av olika störningssituationer.

Målsättningen är att befolkningens levnadsmöjligheter och andra livsviktiga funktioner i samhället ska kunna skötas även under krissituationer

Beredskapsplanen ska fungera som ett konkret och användbart dokument som i händelse av en kris ger svar på frågor kring hur verksamheten organiseras, hur ansvaret fördelar sig mellan olika aktörer samt hurdana rutiner som tillämpas. Beredskapsplanen klargör för alla berörda hur de bör agera under oväntade situationer, vilket gör att osäkerheten och beslutsvåndan som tenderar att uppstå till följd av plötsliga och dramatiska händelser minimeras.

Verksamhetsprinciperna och rutinerna i beredskapsplanen omsätts i praktiken när en störningssituation inträffar och händelsen kommer då att kunna hanteras på ett behärskat och ändamålsenligt vis. Efter att den akuta krisen är över påbörjas en återhämtningsfas som också bör planeras i förväg.

1.3 Lagstiftning och anvisningar

Kommunernas beredskap är lagstadgad verksamhet. Här beskrivs de lagar, förordningar och instruktioner som kommunen följer. Om kommunens skyldighet att uppgöra beredskaper och vidta åtgärder beskrivs i beredskapslagen.

"Kommunerna [...] ska genom beredskapsplaner och förberedelser för verksamhet under undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder säkerställa att deras uppgifter kan skötas så väl som möjligt också under undantagsförhållanden."

Beredskapslagen 1552/2011 § 12

Enligt 46 § i räddningslagen (379/2011) är kommunala myndigheter skyldiga att under räddningsverkets ledning delta i planering av räddningsverksamheten samt att vid olyckor och tillbud handla så att räddningsverksamheten kan skötas effektivt. Enligt 47 § i samma lag är kommunen även skyldig att ge räddningsmyndigheterna handräckning och experthjälp samt att under räddningsverkets ledning och i samverkan göra upp behövliga planer för skötseln av sina uppgifter i samband med räddningsverksamhet och för deltagandet i räddningsverksamheten.

I kommunallagen (410/2015) betonas vikten av att kommunerna aktivt arbetar med riskhantering för att skydda sin verksamhet. Därtill behöver kommunerna säkerställa att de kan fortsätta att fungera effektivt även under osäkra förhållanden. (Se t.ex. 14 § och 39 § i kommunallagen 410/2015).

Följande lagar, förordningar och nationella anvisningar är viktiga vid beredskap:

- Beredskapslagen (1552/2011)
- Räddningslagen (379/2011)
- Statsrådets förordning om räddningsväsendet (407/2011)
- Lag om försvarstillstånd (1083/1991)
- Kommunallagen (410/2015)
- Säkerhetsstrategi för samhället (2025)
- Statsrådets förordning om samarbete vid befolkningsskyddsberedskap (570/2024)
- Lag om försvarsmakten (551/2007)
- Lag om välfärdsområden (611/2021)
- Lag om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992)
- Statsrådets beslut om målen med försörjningsberedskapen (1048/2018)
- Lag om vattentjänster (119/2001)
- Elmarknadslag (588/2013)

Inom kommunens organisation beaktas instruktioner av exempelvis:

- Kommunförbundet
- Österbottens välfärdsområde
- Försvarsmakten
- Tillstånds- och tillsynsverket
- Polisen
- Suomi.fi
- SPEK (Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö)
- Räddningsinstitutet
- Nätverket Turvallinen ja kriisinkestävä kunta ('Trygg och krisbeständig kommun')

1.4 Aktörer och ansvar

Kommundirektören leder kommunens beredskap tillsammans med kommunstyrelsen på det sätt som föreskrivs i lag och i kommunens förvaltningsstadga. Det praktiska ansvaret för beredskapen fördelar sig däremot mera vidsträckt.

Vid störningssituationer som inträffar under normala förhållanden tillämpas i huvudsak kommunens normala ansvarsfördelning. Detta innebär konkret att det ansvar som kommunens ledningsgrupp har samt ansvarsfördelningen inom de enskilda sektorerna kvarstår som tidigare även under störningssituationer. Av tvingande skäl kan dock avvikelse från normala befogenheter ske vid störningssituationer under normala förhållanden, enligt kommunens förvaltningsstadga.

Alla betydande linje- och resursbeslut i kommunerna fattas alltid i förtroendeorganen. Därför bör beredskapen inför störningssituationer kopplas till budgetprocesserna och även introduceras till de förtroendevalda.

De tjänster som kommunen ansvarar för produceras allt oftare utanför dess gränser. Detta inverkar på kommunens beredskap, vilket gör att, inte bara roller, men även det ansvar de överkommunala organisationerna och de privata tjänsteproducenterna har i frågor som anknyter till beredskapen måste definieras. Kommunen ska ha fungerande samarbetsförfaranden med de aktörer som skötseln av kommunala funktioner har delegerats till. Beredskapsaspekter bör beaktas i avtal som ingås med tjänsteproducenter. Särskild vikt bör fästas vid beredskap redan i upphandlingsskedet.

Kommunens verksamhet indelas i olika sektorer och enheter. Dessa har specifika uppgifter såväl under normala förhållanden som under undantagsförhållanden. Gemensamt för alla är skyldigheten att följa denna beredskapsplan. Alla sektorer ska delta i kommunens ledningsgrupp vid kris, rapportera aktuell lägesbild och behov till den

centrala ledningen, samt samarbeta med andra myndigheter och aktörer såsom räddningsverket, välfärdsområdet, Tillstånds- och tillsynsverket och polisen.

Ansvar och ansvariga:

Ansvarsområde	Beredskaps-uppgift	Ansvar	Ersättare	Plan
Kommunen	- Samordning - Ledarskap - Kommunikation - Beredskaps-planering	Kommun-direktören	Förvaltnings- chefen	- Beredskaps-planen - Förvaltnings-stadgan - Informations-strategi
Kommunens sammanslutningar	Beredskap och beredskaps-planering	Bolagens VD:ar, disponenter och driftchefer	Personliga ersättare, styrelserna, styrelse-ordföranden	- Beredskaps-planen - Förvaltnings-stadgan - Koncerndirektiv - Principer för ägarstyrning
Allmänna sektorn	Beredskap och beredskaps-planering inom sektorn	Förvaltnings- chefen	Ekonomi- och personal- chefen	- Sektorns egna instruktioner - Verksamhets-kort
Bildningssektorn	Beredskap och beredskaps-planering inom sektorn	Bildningschefen	Chefen för småbarns-pedagogik och förskola	- Bildningens räddningsplaner - Sektorns egna instruktioner - Verksamhets-kort
Tekniska sektorn	Beredskap och beredskaps-planering inom sektorn	Tekniska chefen	Planläggaren	- Sektorns egna instruktioner - Verksamhets-kort

1.4.1 Allmänna sektorn

Allmänna sektorn omfattar utöver **allmänna kansliet** och **ekonomikansliet** även **fritidsbyrån**, **biblioteket** samt **medborgarinstitutet**. Även sysselsättning och integration

hör till allmänna sektorns ansvarsområde, även om dessa uppgifter till stor del hör till Jakobstadsregionens sysselsättningsområde respektive Integrationsenheten i Jakobstadsnejen.

Inom den allmänna sektorn ansvarar allmänna kansliet för att kommunens ledningsförmåga upprätthålls. Det innebär att ledningsfunktioner ska fungera även vid störningar, att beslutsfattande kan ske elektroniskt vid behov, och att kriskommunikation samordnas så att invånare och media får korrekt och aktuell information.

Ekonomikansliet säkerställer att kommunens betalningsflöden – såsom löner, fakturor och bidrag – fungerar även under kris. Kansliet ansvarar också för krisbudgetering och rapportering till staten om undantagsförhållanden ekonomiska konsekvenser. Även större, gemensamma upphandlingar kan ankomma på ekonomikansliet.

Fritidsbyrån, biblioteken och medborgarinstitutet har en viktig roll i att trygga tillgången till information och kultur, särskilt genom att biblioteksfilialerna även fungerar som infopunkter. Dessa verksamheter bidrar också till psykiskt välbefinnande genom att erbjuda anpassad fritidsverksamhet och digitala kurser. Kommunen är enligt lag skyldig att ordna bibliotekstjänster, ungdoms- och kulturverksamhet för invånarna.

1.4.2 Bildningssektorn

Kommunen är enligt lag skyldig att ordna invånarnas **småbarnspedagogik, förskola** samt **grundläggande utbildning**. Kommunen ansvarar också för att handleda och anvisa läropliktiga till en studieplats på **andra stadiet**.

Enligt lagen om småbarnspedagogik ska kommunen ordna småbarnspedagogik för varje barn som på grund av sina vårdnadshavares arbete, studier, sjukdom eller av motsvarande skäl är bosatt i kommunen, även om barnet inte har någon hemkommun i Finland eller om barnets hemkommun enligt lagen om hemkommun är någon annan kommun. I brådskande fall eller när omständigheterna annars kräver det ska kommunen se till att småbarnspedagogik ordnas även för andra barn som vistas i kommunen än kommuninvånarna.

Enligt lagen om grundläggande utbildning är kommunen skyldig att ordna grundläggande utbildning för barn i läropliktsåldern som bor på kommunens område samt förskoleutbildning för barnen året innan läroplikten inträder.

Bildningssektorn, genom **bildningskansliet**, har ansvar för att småbarnspedagogen och undervisningen kan fortsätta, detta gäller även under undantagsförhållanden. Exempelvis kan distansundervisning eller alternativa lokaler utnyttjas. Vid kris är det också viktigt att skydda barn och unga genom samarbete med elevvård och socialtjänst, samt att erbjuda stöd till barn, elever och personal.

1.4.3 Tekniska sektorn

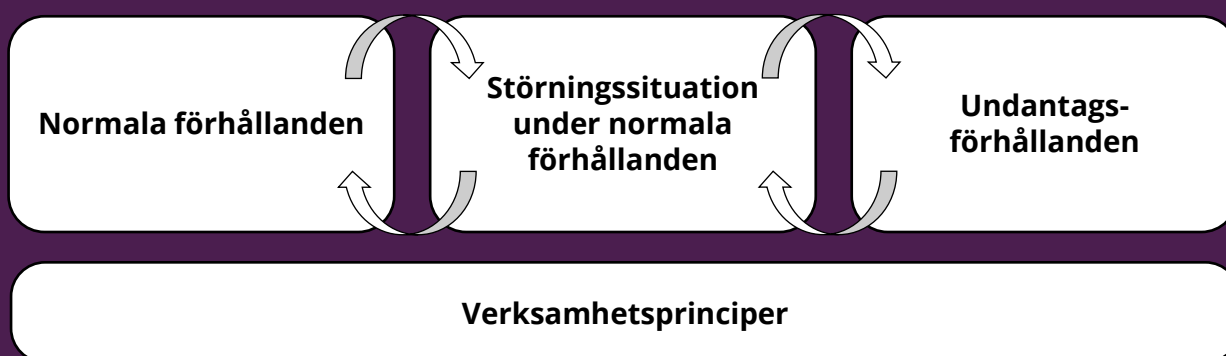
Tekniska kansliets huvuduppgift är att vidta sådana tekniska åtgärder så att de kommunala funktionerna säkerställs i alla lägen. Till dessa uppgifter hör bl.a. skötsel och underhåll av kommunens byggnader samt upprätthållande av delar av vägnätet. Tekniska kansliet ansvarar för vatten- och avloppstjänsterna i kommunen, men skötseln av dessa uppgifter utförs av respektive vattentjänstverk.

Till tekniska sektorn hör **byggnadstillsynen**, vars huvudsakliga uppgift är att behandla bygglovsansökningar samt att övervaka och ge råd om byggandet som sker inom kommunens gränser. Byggnadstillsynen ska snabbt kunna hantera bygglov för tillfälliga lösningar, såsom evakueringsboenden, och bedöma byggnaders säkerhet efter skador eller hot.

En av **miljövårdens** uppgifter är att ge akt på miljösituationen. Kommunen ska inom sitt område övervaka och främja miljövården så att det genom skydd, vård och utveckling av naturen och annan miljö blir möjligt att trygga en hälsosam, trivsamt och stimulerande samt naturekonomiskt hållbar livsmiljö för kommunens invånare.

1.5 Verksamhetsprinciper vid beredskap

Oberoende av om det råder normala förhållanden, störningssituationer under normala förhållanden eller undantagsförhållanden bör kommunens godkända verksamhetsprinciper följas. I korthet innebär detta att oberoende av vilken situation kommunen befinner sig i bör de demokratiska principerna bevaras.

Utgångspunkten i beredskapsverksamheten ska vara att de kommunala funktionerna även under störningstillstånd ska fortgå med minsta möjliga störningar. När de vitala funktionerna säkerställs inom kommunen bör sådana principer följas som är allmänt accepterade och godkända.

Respekt för den kommunala demokratin och rättsstatsprincipen

Även under störningssituationer säkerställs att den kommunala demokratin fungerar som förut. Här ingår också tryggheten av lagligheten i det offentliga beslutsfattandet och maktutövandet samt andra rättsstatsprinciper. Individernas friheter och rättigheter ska respekteras i alla situationer. Endast genom lag kan tillfälliga undantag i de grundläggande fri- och rättigheterna föreskrivas.

Samverkan med det övriga samhället

De vitala funktionerna tryggas genom ett effektivt och helhetsbetonat utnyttjande av hela samhällets resurser. När en störningssituation inträffar intensifieras således samarbetet med övriga lokala aktörer så att alla kapaciteter utnyttjas. Genom att samordna beredskapsverksamheten upptäcks även eventuella överlappningar. De viktigaste samarbetsparterna är välfärdsområdet och andra myndigheter, grannkommunerna, samkommunerna, privata producenter av kommunala tjänster, näringslivet samt tredje sektorn och olika organisationer.

Bevarande av ansvarsfördelningen

Under normala förhållanden ska ledningsförhållandena och ansvarsfördelningen inom kommunen bevaras så oförändrade som möjligt. Kommundirektören och kommunstyrelsen drar upp de strategiska riktlinjerna för beredskapsverksamheten, medan det praktiska ansvaret under störningstillstånd förblir de normala i alla situationer.

Smidig reglering av beredskapen

Nivån på beredskapen bör kunna regleras och dimensioneras enligt vad situationen kräver. Meningen är att kapaciteterna används på ett ändamålsenligt sätt med hänsyn till det aktuella läget. Kommunen bör i sin beredskapsverksamhet sträva till att genom tidigt ingripande även kunna förebygga och avvärja hot samt minimera de skadliga effekterna av dem.

Kostnadseffektivitet och trygghet av resurser

De vitala funktionerna tryggas kostnadseffektivt genom att förfarandena och systemen under normala förhållanden utvecklas så att de lämpar sig även för störningssituationer och undantagsförhållanden. För att verksamheten ska kunna fortsätta så friktionsfritt som möjligt i alla situationer bör en tolerans mot störningar byggas in i systemen. De resurser som behövs för att trygga de vitala funktionerna samt för att upprätthålla och utveckla beredskapen bör säkras.

Uppföljning och övervakning av beredskapen

Beredskapen inom kommunen bör regelbundet följas upp och anpassas så att den motsvarar omgivningens krav. Även på sektornivå bör man bevaka hur de kapaciteter man besitter utvecklas.

1.5.1 Fokus på normala förhållanden

Kommunen har en betydande roll när det gäller beredskap: Basservicen och ordnandet av övriga funktioner som är centrala för samhället ankommer huvudsakligen på den. Kommunen bör utveckla sin beredskap i synnerhet när det gäller säkerheten och hanteringen av störningssituationer *under normala förhållanden*.

Störningstillstånd under normala förhållanden ska behärskas med kommunens normala befogenheter och resurser. De system och verksamheter som byggs upp under normala förhållanden skapar sedan en grund för verksamheten i undantagsförhållanden. Exempel på kriser som kan behöva hanteras under normala förhållanden är kortare data- eller elavbrott, desinformation på sociala medier och influensaperioder som leder till större personalbortfall. Kommunen ska vidta sådana förebyggande åtgärder som behövs för att kunna sköta sina uppgifter i alla situationer.

1.5.2 Undantagsförhållanden och tilläggsbefogenheter

I undantagsförhållanden baserar sig kommunernas beredskapsförpliktelse på beredskapslagen. I dessa förhållanden kan hanteringen av situationen förutsätta tilläggsbefogenheter eller tilläggsresurser.

Undantagsförhållanden är sådana situationer som beskrivs i beredskapslagen, lagen om försvarstillstånd och andra bestämmelser som utfärdats för undantagsförhållanden. Undantagsförhållanden särskiljs alltså från normala förhållanden på formella grunder. Statsrådet i samverkan med republikens president utfärdar med stöd av beredskapslagen en särskild förordning då undantagsförhållanden anses råda. Förordningen godkänns av riksdagen och utfärdas för en viss tid, dock högst sex månader. I förordningen föreskrivs hurdana tilläggsbefogenheter som tas i bruk.

I kommunens förvaltningsstadga beskrivs tilläggsbefogenheter som kan utnyttjas under undantagsförhållanden. Tilläggsbefogenheterna kan vid behov även tillämpas vid störningssituationer under normala förhållanden, såvida det finns särskild, befogad grund för detta.

Vilka ytterligare tilläggsbefogenheter som kommunen får om beredskapslagen tillämpas beror på situationen. Exempelvis kan kommunen ges befogenheter att ransonera maten, inhysa evakuerade i invånarnas hem och att begränsa fjärrvärmekonsumtionen.

Kommunen har en plan för hur tilläggsbefogenheterna i beredskapslagen ska tillämpas. Denna ingår i den operativa delen av denna beredskapsplan och är därmed sekretessbelagd med anledning av att den innehåller uppgifter som är känsliga för kommunens säkerhet.

DEN ALLMÄNNA DELEN

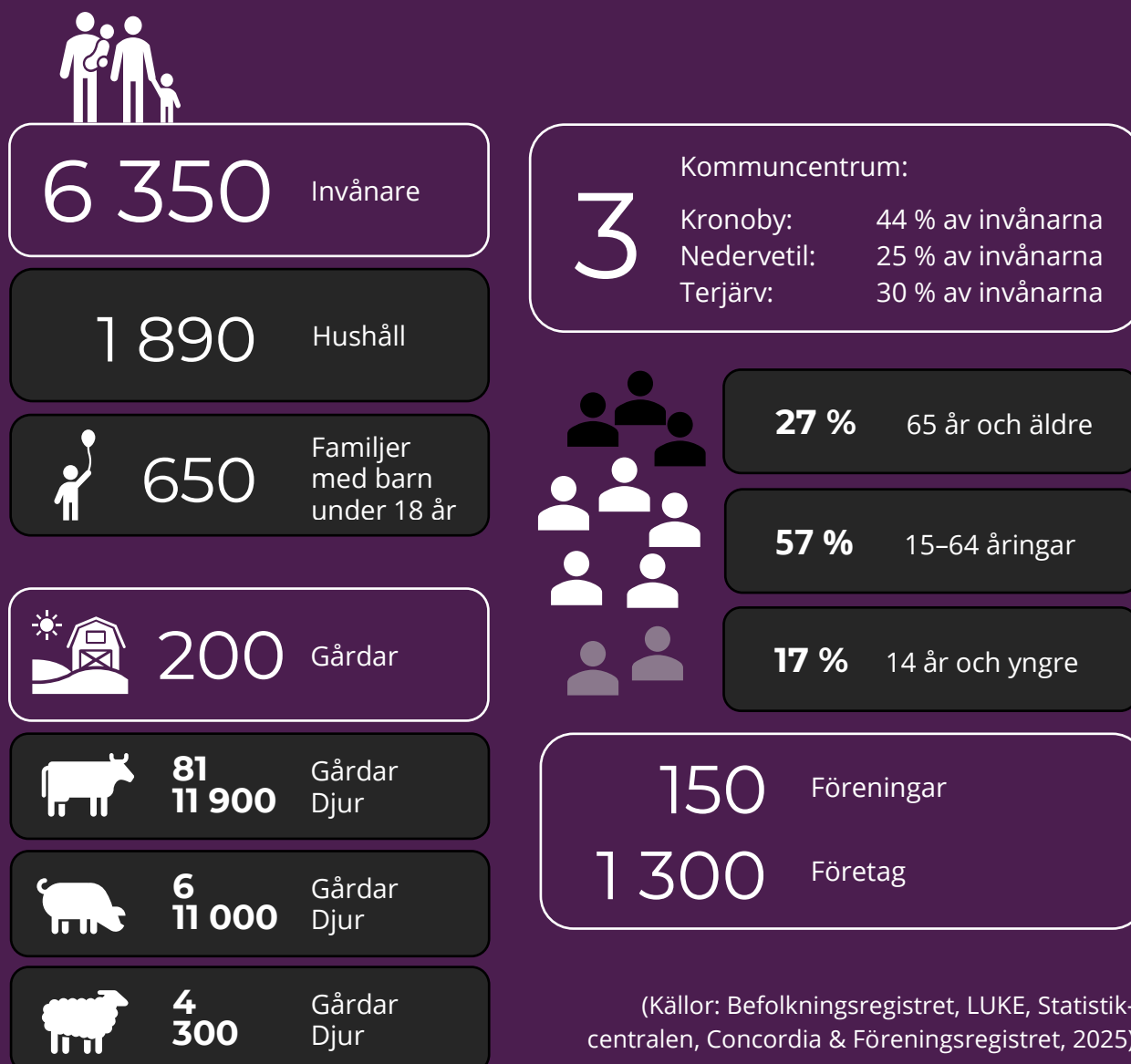

2 Den allmänna delen

I denna allmänna del ges praktiska råd och rekommendationer till dem som bor och verkar i Kronoby. Kapitlet innehåller råd och rekommendationer och lyfter teman som informationspåverkan och tillförlitlighet. Därtill redogörs för invånarnas skyldigheter vid undantagsförhållanden.

2.1 Kronoby kommun i siffror

Nedan följer en kort överblick över kommunen i siffror. Siffrorna är bra att ha till hands, om exempelvis dataförbindelserna skulle ligga nere.

2.2 Råd och rekommendationer

Ett säkert samhälle skapas tillsammans. Invånare, föreningar och företag har viktiga roller att spela vid tryggheten av samhällets säkerhet. Hur låter den allmänna farosignalen? Hur agera vid strålningsfara? Hurdant reservförråd borde finnas i hemmet? Här hittas uppdaterade anvisningar.

Handlingskraftiga individer är avgörande för att samhället ska fungera vid störningar. Det finns färdigt framtagna råd och rekommendationer för hur enskilda individer kan stärka den egna beredskapen. För tillförlitlig information om beredskap rekommenderas nedanstående anvisningar. I takt med förändringar i världsläget sker det regelbundet uppdateringar i anvisningarna.

- **Kommunens webbplats [Kronoby.fi](https://www.kronoby.fi)**
På kommunens webbplats finns uppdaterade beredskapsanvisningar för de som bor och verkar i kommunen. Kommunens anvisningar ger platsspecifika instruktioner som uppdateras i takt med att de nationella anvisningarna förnyas. Aktuella beredskapsanvisningar hittas under [Säkerhet](#).
- **Webbplatsen [Suomi.fi/beredskap](https://www.suomi.fi/beredskap)**
Webbplatsen innehåller den senaste informationen samt konkreta anvisningar för olika störningssituationer. Här hittas även den digitala broschyren [Den som är förberedd klarar sig bättre](#) som för närvarande är den viktigaste beredskapsanvisningen för invånare. Många av de anvisningar som riktar sig till invånare kan i lång utsträckning även tillämpas av företag. Webbplatsen har också [anvisningar som riktar sig specifikt till företag och arbetsgivare](#).
- **Webbplatsen [72timmar.fi](https://www.72timmar.fi)**
Varje hushåll bör kunna klara sig självt i minst tre dygn. Webbplatsen 72 timmar är myndigheters och organisationers beredskapsrekommendation för privathushåll. Här hittas checklistor för hemmet vid olika typer av störningssituationer.
- **Appen [112 Suomi](#)**
Förutom att appen gör det möjligt att tillkalla hjälp i olika problem- och nödsituationer har den även beredskapsfunktioner. Genom att klicka på *Tjänster* och sedan på *Anvisningar* hittas nyttiga beredskapsanvisningar: Mycket av infon finns tillgänglig även utan internetuppkoppling. Appen kan användas för att tillkalla på hjälp oberoende av i vilket europeiskt land man befinner sig.
- **SPEK:s webbplats [SPEK.fi](https://www.spek.fi)**
Beredskapsanvisningar för olika störningssituationer hittas också på räddningsbranschens centralorganisations webbplats.

2.3 72-timmars beredskapsförråd

I Finland finns en 72 timmars beredskapsrekommendation, vilket betyder att varje hushåll bör kunna klara sig minst tre dygn utan hjälp. Exempel på situationer då beredskapsförrådet behövs är:

- elavbrott
- avbrott i vattenförsörjningen
- avbrott i betalningssystemen
- naturkatastrofer
- olyckor
- störning i livsmedelsdistributionen

Checklista för beredskapsförrådet

Vattenkärl
(rena och lockförsedda)

Kontanter

Mat för alla familje-
medlemmar och husdjur

Nödvändiga läkemedel

Batteridreven radio och
tillhörande batterier

Jodtabletter (rekommenderas
för personer under 40 år)

Batteridreven ficklampa och
tillhörande batterier

Hygienförnödenheter
(t.ex. våtservetter, handsprit)

Reservströmkälla för
laddning av telefonen

Första hjälpen-utrustning

Stormkök och tändstickor

Handbrandsläckare eller
brandfilt

2.4 Anvisningar för specifika störningssituationer

Det finns olika typer av störningssituationer som kan drabba kommunen. Nedan beskrivs kort allmänna anvisningar för följande scenarier:

- Störningar i kraftförsörjningen
- Cyberhot och störningar i datatrafiken och informationssystemen
- Kemikalieolycka
- Förhöjd strålningsrisk och strålningsolyckor
- Störningar i vatten- och avloppsförsörjningen
- Pandemier och epidemier
- Massinvandring
- Hybridhot och hybridangrepp

**Följ med myndigheternas anvisningar:
I krissituationer kan stora mängder felaktig information vara i omlopp.**

Vid en krissituation informerar kommunen om vilken myndighet som är ansvarig och var invånarna hittar korrekt och uppdaterad information.

2.4.1 Störningar i kraftförsörjningen

- Se till att alltid ha beredskapsförrådet i skick (se kapitel 2.3).
- Följ med informationen från respektive elbolag.
- Stäng av alla elektriska apparater så att de inte orsakar brandrisk när strömmen kommer tillbaka.
- Förvara mat som behöver förvaras kallt utomhus under den kalla årstiden och skydda den väl:
 - En frysbox som hålls stängd håller sig kall länge.
 - Det går att frysa om varor vid minst -9 grader bara man följer upp kvaliteten.
 - Skydda kylapparaternas underlag mot smältvatten.
- Fokusera på att hålla ett rum varmt: Samla alla som bor i hushållet i rummet, täck för fönstren och håll dörren stängd.
- Erbjud din hjälp till grannar och bekanta, särskilt till dem som kan behöva extra hjälp.

2.4.2 Cyberhot och störningar i datatrafiken och informationssystemen

- Vid långvariga dataavbrott kan aktuell information fås via kommunens bibliotek: Kommunen ser till att ordna fram lägesuppdateringar till infopunkterna vid bestämda tider, åtminstone tisdagar och fredagar kl. 13.
- Ha viktiga kontaktuppgifter nedskrivna på papper (vård, kommun, elbolag, anhöriga).
- Ha alltid kontanter hemma: Tänk också på dina medmänniskor – ta bara ut den mängd kontanter du verkligen behöver, även om efterfrågan på kontanter skulle öka vid längre avbrott.

2.4.3 Kemikalieolycka

- Om du upptäcker en kemikaliefara, ring 112.
- Skydda dig själv och varna andra.
- Tänk på att hålla vägarna fria, så att utryckningsfordonen kan ta sig fram.
- Följ räddningsverkets anvisningar.
- Symtom på kemisk exponering är bland annat hosta, andningssvårigheter, sveda i ögonen, hudsymtom, avvikande pupillrörelser, berusningssymtom: För information om akutvård och behandling av symtom orsakade av farliga ämnen kontaktas Giftinformationscentralen.

2.4.4 Förhöjd strålningsrisk och strålningsolyckor

- Håll dig inomhus.
- Stäng dörrar, fönster och ventilationsöppningar samt stäng av ventilationen.
- Täta alla springor, t.ex. med plastfolie och tejp.
- Undvik rum med stora fönster: Det bästa skyddet fås i mitten av byggnaden eller i källarvåningen.
- Skydda mat och dryck i väl förslutna kärl.
- Sätt på radion: Myndigheterna kommer att ge förhållningsregler via den.
- Undvik att använda telefonen så att inte linjerna täpps till.
- **Svälj en dos jodtabletter endast om och när myndigheterna uppmanar dig till det:**
 - Om jod tas för tidigt eller för sent försämras dess skyddseffekt.
 - Jodtabletter rekommenderas för personer under 40 år och gravida.

- Lämna inte byggnaden för att skaffa jodtabletter: Intaget av jodtabletten kompletterar skyddet som fås av att vistas inomhus.
- När molnet som innehåller radioaktiva ämnen har försvunnit ska man vädra och städa ordentligt: Följ myndighetsanvisningarna.

Jodtabletter gör att ackumuleringen av radioaktiv jod i sköldkörteln kan minskas. Men observera tidpunkten för när jodtabletten tas har en avgörande roll på dess effekt: Tas jodtabletten i ett för tidigt skede blir den skyddande effekten svagare. Tidpunkten för intagningen av tabletten informeras via radio. Endast den dos som föreskrivs på förpackningen bör intas och framför allt barn och gravida bör prioriteras.

2.4.5 Störningar i vatten- och avloppsförsörjningen

- Följ med hälsomyndighetens instruktioner, de kan t.ex. utfärda en kokuppmaning.
- Genom att på förhand registrera ditt telefonnummer i tjänsten för störningskommunikation på kommunens webbplats får du störningsinformation via sms.
- Som en del av beredskapsförrådet, köp färdigt hem vatten från butiken (rekommendationen är två liter vatten per person per dag).
- Se till att ha rena och lockförsedda kärl att hämta vatten med hemma, så att du vid behov kan hämta vatten från vattenutdelningsposter.
- Om vattnet i kranen är förorenat kan det behöva kokas före användning: Kom ihåg att tvätta ur alla apparater och kärl som kan ha blivit kontaminerade, t.ex. kaffekokaren.
- Tänk på att det bara är möjligt att spola en gång i toaletten efter ett avbrott i avloppsförsörjningen, därefter kan man placera en soppåse i toaletten som sorteras som energiavfall efter användning.

2.4.6 Pandemier och epidemier

- Följ med myndigheternas anvisningar.
- Regionala anvisningar fås via välfärdsområdet.
- Se till att ha god handhygien och följ andra hygienanvisningar.
- Hjälp andra som behöver hjälp i vardagen.

2.4.7 Massinvandring

- Följ med gällande myndighetsinformation.
- Ge inte synlighet åt felaktig information: Rapportera/Anmäl felaktiga inlägg i sociala medier.
- Meddela om lediga utrymmen som du har till förfogande till kommunen.
- Om behov uppstår, donera gärna sängar och förnödenheter till kommunen så att de kan ges till behövande: Kommunen meddelar via sina kanaler hurdana förnödenheter som behövs.
- Anmäl dig gärna som frivillig att hjälpa till via kommunens webbplats.

2.4.8 Hybridhot och hybridangrepp

Med hybridpåverkan avses systematisk och kontinuerlig verksamhet från en främmande statlig aktör som är skadlig för det land som påverkan riktas mot. Målet med hybridpåverkan är att påverka samhällets funktionsförmåga negativt och skapa bland annat försämrat förtroende, ökade rädslor och ovisshet.

- Säkerställ att dina källor väljs med omsorg.
- Minska exponeringen för sociala medier – särskilt i störningssituationer (kommunen ger dock snabbt tillförlitlig info via alla sina kanaler).
- Bli medveten om att sociala medier är ett forum där manipulation och falskt innehåll ständigt förekommer.
- Identifiera rykten och spekulation – även i inhemska medier.
- Interagera inte med skadliga aktörer och inlägg för att öka deras synlighet, rapportera i stället skadligt innehåll.
- Följ myndighetsinformation via tillförlitliga nyhetskällor (radio och tv).
- Ladda ner 112-appen och tillåt notiser.

2.5 Informationspåverkan och tillförlitlighet

Krigsföring ser annorlunda ut nu än när Finland senast var i krig. Modern teknik, som till exempel artificiell intelligens och deepfake-teknologi, gör det utmanande att urskilja vad som är verkligt eller påhittat. Krig utkämpas numera ofta i form av informations- och cyberattacker.

Individernas tillit till myndigheter stärker samhället och dess resiliens. Upprätthållandet av kommunikationen mellan individerna och kommunen samt invånarnas kritiska medialäskunnighet är därför av yttersta vikt för att förverkliga en god beredskap.

Vid störningssituationer ser kommunen till att hänvisa invånarna till tillförlitliga källor och minimera ryktesspridning. Målet för kommunikationen är att hantera situationen, förhindra ytterligare skador, skingra onödig oro, informera om ersättande service och förebygga spridning av felaktig information.

Det pågår ständigt spridning av falsk information med avsikt att vilseleda, förvill eller manipulera finländare med målet att försvaga försvarsviljan. Varje individ bör se till att inte bidra till ryktesspridning. Vid kris fås tillförlitlig information av kommunen och andra myndigheter.

Individernas medialäskunnighet och digitala kompetens är svaret på hur informationspåverkan kan motarbetas i samhället. Dessa stärker samtidigt demokratin, delaktigheten och förmågan att identifiera informationspåverkan. Det finns olika nivåer av informationspåverkan och falsk information kan spridas endera oavsiktligt eller avsiktligt.

2.6 Frivilligt arbete

Vid störningar kan det kännas tryggt att ha en uppgift att fokusera på. Att utföra frivilligt arbete är ett fint sätt att vara behjälplig. Att som individ anmäla sitt intresse till kommunen eller föreningar för att hjälpa till vid kris är en värdefull handling.

**Vill du eller din förening hjälpa kommunen vid kris?
Anmäl ditt intresse att ställa upp som frivillig via [kommunens webbplats](#).
Meddela också dina kontaktuppgifter och om det finns en viss uppgift du är särskilt lämplig för.**

I störningssituationer samordnas hjälpviljan hos individer som inte hör till någon organisation genom etablerade samarbetsorganisationer för att stödja helheten. Det har till exempel visat sig att de områden i Ukraina som har utnyttjat frivilliga har klarat sig bättre. Där har frivilliga hjälpt till med bland annat anskaffningar av vapen, uniformer, livsmedel och personlig skyddsutrustning.

Kommunen samarbetar gärna med andra organisationer och föreningar vid kris. Beroende på krisens art kan kommunen utbilda intresserade i frivilligt arbete. Avtal kan ingås vid behov, till exempel för reservering av byggnader som ägs av föreningar.

2.7 Instruktioner för undantagsförhållanden

Om undantagsförhållanden råder kan sådana paragrafer i beredskapslagen behövas i bruk som starkt påverkar invånarna och deras vardag. Här hittas en lista med exempel på nya skyldigheter som invånarna kan börja omfattas av.

Nedan beskrivs följande teman närmare:

- Arbetsplikt
- Överlåtelse av egendom
- Begränsning av rörelsefriheten
- Reglering av brännolja
- Tryggande av virkestillgång
- Begränsning av vägtrafiken
- Reglering av detaljhandeln
- Reglering av byggande och byggprodukter
- Reglering av bostadsbeståndets användning
- Evakuering och skyddsrum

2.7.1 Arbetsplikt

Om de paragrafer som handlar om arbetsplikt tas i bruk under undantagstillstånd betyder detta att alla invånare som är mellan 18 och 67 år gamla blir arbetspliktiga och kan förordnas att utföra specifika, samhällsviktiga uppgifter, till exempel inom vård, transport eller försörjning. Detta gäller invånare som inte redan har samhällsviktiga uppgifter.

Arbetspliktiga måste anmäla sig till myndigheterna när arbetsplikt införs. Detta sker enligt anvisningar från kommunen eller annan ansvarig myndighet.

För mer information om arbetsplikt, se kapitel 14 i beredskapslagen.

"Utöver det frivilliga deltagandet deltar individerna i tryggandet av samhällets kristålighet också på basen av medborgerliga skyldigheter. [...] Dessutom deltar individerna i tryggandet av vitala funktioner också genom sina arbetsuppgifter."

Säkerhetsstrategin för samhället, s. 45

2.7.2 Överlåtelse av egendom

Vid undantagsförhållanden kan invånare behöva överlåta sina arbetsfordon eller sitt bränsle till Försvarsmakten. Byggnader kan också behöva överlåtas till kommunen (se kapitel 2.7.9).

Det finns vissa begränsningar: Myndigheterna får inte kräva att vissa grupper överlåter sina förråd utan tvingande skäl. Det gäller till exempel:

- yrkesmässiga trafikidkare (bränsle och smörjmedel)
- primärproducenter inom jordbruket (bränsle för produktion)
- fastighetsägare (bränsle för uppvärmning)
- privatpersoner (nödvändiga hushållsvaror och skyddsförråd).

Om överlåtelse av egendom beskrivs i kapitel 16 och i 127 § i beredskapslagen.

2.7.3 Begränsning av rörelsefriheten

Om paragraferna som handlar om begränsningar i rörelsefriheten tas i bruk under undantagsförhållanden kan myndigheterna besluta att människor inte får röra sig fritt i vissa områden. Det kan handla om att förbjuda vistelse där det finns risker eller att begränsa tillträde till platser som är viktiga för samhällets funktion.

Syftet med dessa begränsningar kan vara att skydda befolkningen – till exempel vid smittspridning, olyckor eller andra hot – eller att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, exempelvis om det finns risk för våld eller motsvarande störningar. I vissa fall kan myndigheterna också besluta om evakuering eller isolering.

För mer information om rörelsebegränsningar, se 115 §, 118 § och 122 c § i beredskapslagen.

2.7.4 Reglering av brännolja

Om reglering av brännolja för uppvärmning tas i bruk under undantagsförhållanden kan brännoljan begränsas så att kunder bara får köpa en viss procent av sin vanliga årliga mängd lätt eller tung brännolja för uppvärmning.

Den normala årsförbrukningen räknas som genomsnittet av de två senaste årens förbrukning. Säljaren av oljan gör den uträkningen. Om uppgifterna inte finns tillgängliga får fastighetsägaren lämna en tillförlitlig utredning som används för att uppskatta årsförbrukningen.

För mer information om reglering av brännolja, se 41 § i beredskapslagen.

2.7.5 Tryggande av virkestillgång

Om tryggandet av virkestillgången blir aktuellt under undantagsförhållanden kan Livskraftscentralen besluta att markägare, ägare av virke eller trävaror, eller personer som har rätt att avverka skog, måste överlåta virke och trävaror till Livskraftscentralen eller till Försvarsmakten. Detta får göras om det behövs för att trygga landets näringsliv, energiförsörjning eller nödvändigt byggande.

För mer information om tryggandet av virkestillgången, se 45 § i beredskapslagen.

2.7.6 Begränsning av vägtrafiken

Om begränsning av vägtrafiken blir aktuell under undantagsförhållanden kan polisen, på begäran av vägtransportmyndigheten, tillfälligt begränsa eller helt stoppa annan motortrafik på de vägar eller områden myndigheten bestämmer. Syftet är att säkra samhällsviktiga vägtransporter som exempelvis leveranser av livsmedel, mediciner, bränsle, utrustning till sjukvård eller räddningstjänst.

En trafikbegränsning eller ett förbud får aldrig hindra någon från att ta sig till sin stadigvarande bostad.

För mer info om begränsning av vägtrafiken, se 76 § i beredskapslagen.

2.7.7 Reglering av detaljhandeln

Om reglering av detaljhandeln tas i bruk under undantagsförhållanden, kan försäljningen av vissa viktiga konsumtionsvaror begränsas. Det innebär att näringsidkare endast får sälja dessa varor till konsumenter som har ett särskilt inköpstillstånd. Syftet är att trygga befolkningens försörjning när resurser är begränsade. Kommunen ansvarar för att bevilja inköpstillstånd, informera invånarna och administrera processen lokalt.

Om reglering av detaljhandeln beskrivs i 32 § i beredskapslagen.

2.7.8 Reglering av byggande och byggprodukter

Om bestämmelserna som berör reglering av byggande och byggprodukter tas i bruk under undantagsförhållanden kan byggverksamheten begränsas i syfte att prioritera samhällsviktiga projekt. Det innebär att endast sådant byggande som är nödvändigt för befolkningens försörjning, säkerhet eller hälsa får genomföras.

För att få påbörja eller fortsätta ett byggprojekt kan det krävas särskilt tillstånd. Detsamma gäller inköp av byggprodukter – till exempel material som behövs för att färdigställa byggnader eller infrastruktur.

Näringsidkare inom byggbranschen har också skyldighet att lämna information till myndigheterna om sina lager, resurser och verksamhet, så att samhället kan planera och styra byggandet effektivt.

För mer information om reglering av byggande, se kapitel 6 i beredskapslagen.

2.7.9 Reglering av bostadsbeståndets användning

Om behovet av bostäder ökar under undantagsförhållanden, till exempel på grund av evakueringar, kan kommunen få rätt att styra hur bostäder används för att säkerställa att alla har någonstans att bo. Bostadsägare blir då skyldiga att anmäla uthyrningsbostäder till kommunen, så att hyresgäster kan anvisas.

Om detta inte räcker, kan kommunen kräva att även lediga eller snart lediga bostäder samt andra lämpliga lokaler anmäls. I vissa fall kan även privatpersoner som har fler rum än hushållet behöver bli skyldiga att anmäla överlopps rum för inhysning.

Om reglering av bostadsbeståndets användning beskrivs i kapitel 7 i beredskapslagen.

2.7.10 Evakuering och skyddsrum

Om bestämmelserna om evakuering och skyddsrum tas i bruk under undantagsförhållanden kan människor vara tvungna att lämna sina hem eller arbetsplatser för att ta sig till säkrare områden. Endera kan människor behöva evakueras till kommunen eller så är det kommunens invånare som behöver förflyttas till säkerhet inom eller utanför kommunen. Invånare är skyldiga att följa myndigheternas anvisningar för när och hur evakueringen ska ske.

Att ta skydd i ett skyddsrum är inte den första åtgärden i många situationer, utan vid fara för befolkningen flyttas den i första hand till ett tryggare område. Om det uppkommer behov av att söka skydd ger myndigheterna separata anvisningar om hur detta görs i de

byggnader och fastigheter som inte har ett eget skyddsrum. Sådana åtgärder kan vara att till exempel söka skydd inomhus eller att bygga tillfälliga skydd.

I kommunen finns endast ett litet antal skyddsrum och dessa är endera privata eller reserverade för verksamhetens kontinuitet: till exempel för att kommunens skyldighet att ordna utbildningstjänster ska kunna uppfyllas.

**Det finns inga allmänna skyddsrum i kommunen:
Den enskilt viktigaste åtgärden som går att vidta är därför att se till att
hemberedskapen är i skick och att 72 timmars-anvisningen följs**

Krigshandlingar riktas sällan mot glesbygden. Här är behovet av att skydda befolkningen mindre än i städer. Kunskaperna i hemberedskap är i nuläget svaga och behöver förstärkas.

Varje finländsk medborgare är skyldig att bistå med befolkningsskyddsarbete under undantagsförhållanden. Befolkningsskyddsarbete är arbete som syftar till att skydda befolkningen och upprätthålla samhällets grundläggande funktioner under undantagsförhållanden.

Under undantagsförhållanden kan personer som är bosatta i Finland och är 18 till 67 år åläggas att delta i befolkningsskyddsarbete. Detta gäller om det är nödvändigt för att skydda befolkningen, säkerställa nödvändig hälso- och sjukvård, minimiförsörjning eller för att upprätthålla produktion som är viktig för försörjningsberedskapen. Det kan omfatta bland annat evakuering av människor från farliga områden, stöd till räddningsväsendet och distribution av förnödenheter.

"... varje i Finland bosatt som enligt lagen om hemkommun har hemkommun i Finland och som har fyllt 18 men inte 68 år [är] skyldig att utföra släcknings-, räddnings-, förstahjälps-, underhålls-, röjnings- och rengöringsuppgifter samt ledningsuppgifter och specialuppgifter inom befolkningsskyddsorganisationen, uppgifter vid nödcentral eller andra med dessa jämförbara uppgifter som är nödvändiga för skyddande av befolkningen."

Beredskapslagen 1552/2011 § 116

För mer information om evakuering, se kapitel 17 i beredskapslagen.

2.8 Uppföljning av beredskapsplanen

För att samhället ska vara säkert och de vitala funktionerna tryggade bör kommunen ha en beredskapsplan som fungerar i alla situationer. Målsättningen är att beredskapsplanen hålls levande, vilket samtidigt gör att den inte faller i glömska.

2.8.1 Ansvar för uppföljning av beredskapsplanen

Kommundirektören innehar det övergripande ansvaret för att beredskapshelheten hålls uppdaterad. Det innebär att kommundirektören även ska se till att beredskapen i kommunen utvecklas och att strategierna för planeringen följer tidens krav. Kommunens beredskapsplan bör därför uppdateras med jämna mellanrum.

Sektorcheferna bär dock det praktiska ansvaret för handlingsförmågan i alla situationer, vilket innebär att de bör utarbeta system för hur de sektorsvisa anvisningarna förblir aktuella.

2.8.2 Regelbunden uppföljning

Kommunen bör ha som vana att se över beredskapsplanen och revidera den till behövliga delar. Kommunen bör i regel se till att granska sin beredskapsplanering **minst en gång varje kommunfullmäktigeperiod**. Sektorsvisa förteckningar med kontaktuppgifter till nyckelpersoner bör däremot **årligen** gås igenom i kommunens ledningsgrupp och uppdateras. Ny personal bör informeras om sina beredskapsuppgifter och ges möjlighet att delta i utbildning för ändamålet.